

[Aksel Larsen.]

Jeg ved godt, at man er tilbøjelig til at opfatte det saadan, at Arbejdet i Roemarkerne er godt betalt, og det kan man naturligvis sige. Men jeg ved ogsaa, at Arbejdet i Roemarkerne tager kun Landarbejderens og hans Families Tid en begrænset Del af Aaret, og de skal leve hele Aaret. Vi har forsøgt gennem Udvalgsarbejdet saavel i Fjor som i Aar at faa Oplysninger om, hvorledes det ligger med Landarbejdernes Lønninger i Sukkerroedistrikterne. Der vil blive optrykt som Bilag til Betænkningen en Fortegnelse over de skattepligtige Indkomster for samtlige Landarbejdere i henholdsvis Dannemare Kommune, Gloslunde-Græshave Kommune, Vestenskov Kommune og Bandholm Kommune paa Lolland. Det drejer sig om disse Landarbejderes Aarsindtægt. De bor i de typiske Sukkerroeege, og hvad Indtægten af Arbejdet i Roemarkerne angaar, skal man huske paa, at det er ikke Lønnen til Manden, det er Familiens Løn, det er Lønnen til Mand, Kone og alle de Børn, der overhovedet er i Stand til at kravle rundt mellem Sukkerroerne. Det viser sig, at disse Aarsindtægter, som altsaa omfatter ikke blot Indtægten ved Roearbejdet, men ogsaa Indtægten ved alt muligt andet Arbejde, Vejarbejde, og hvad der nu kan være at bestille, varierer fra omkring 2 500 Kr. til i særlig gunstige Tilfælde 5 000 Kr. om Aaret, men dette sidste er Undtagelserne, Gennemsnittet ligger nærmere ved de 3 000 Kr. om Aaret i skattepligtig Indtægt. Jeg tror, man maa erkende, at disse Lønninger ikke er synderlig høje, og hvis der endelig er Grund til at beskæftige sig med Spørgsmaalet om Sukkerroedyrkingens Økonomi og Mangelen paa Arbejdskraft, saa tror jeg, man skulde have sin Opmærksomhed henvendt paa dette.

Nu har vi ikke stillet noget Forslag om, at der i Sukkerordningen skal indføres Paragraffer, som sikrer Arbejderne de og de Lønninger, fordi vi mener, at det egentlig ikke henhører herunder. Det kunde ganske vist henhøre herunder, for saa vidt som man i Sukkerordningen fastsætter, hvad Dyrkerne skal have, hvad der skal betales i Transportgodtgørelse, hvad Aktionærerne skal have i Udbytte o. s. v., men vi vil alligevel mene, at det er rimeligt, hvad Lønningerne angaar, i første Række at lade det være en Sag, som afgøres mellem Arbejdernes Organisationer og Arbejdsgiverne.

Paa den anden Side er vi opmærksomme paa, at der er Forhold — foruden de relativt daarlige Lønninger —, som kan bevirke, at der er Mangel paa Arbejdskraft.

Der er ikke blot det, at Arbejdernes Humør jo ogsaa kan blive paavirket af, at det er lovlig trist at ligge ude i Roemarkerne i Efteraarets Regnvejr, men det taler man ikke saa meget om; man taler bare om, at Sukkerroeavlerne skal være i godt Humør, naar de kører ud med Radsaamaskinen om Foraaret. Men som det udførligt er klarlagt af min Partifælle, det ærede Medlem Hr. Svend Nielsen, under Finanslovdebatten, mangler der i allerhøjeste Grad det, man kan kalde sociale Foranstaltninger paa disse Arbejdspladser. Der mangler ogsaa andre Ting. Ofte er der ikke tilstrækkelig mange Arbejdere ude i de Landkommuner, hvor Arbejdet skal foretages, og saa henvender man sig til Arbejdsanvisningskontorerne i Nakskov, Maribo og Nykøbing o. s. v. for at faa anvist Arbejdere. Disse Arbejdere skal saa tage 10—15—20 km ud paa Landet for at arbejde i Roerne, og det er de i mange Tilfælde praktisk taget afskaaret fra, fordi man simpelt hen ikke har Cykeldæk, og køre paa Følgen derud kan de jo ikke. Jeg synes, man maa sørge for enten — og helst — at gennemføre en Ordning med Cykeldækkene, saa de virkelig kommer ud til Forbrugerne, eller, hvis man ikke vil det, i det mindste sørge for, at de Arbejdere, der har særlig langt til deres Arbejdspladser, faar Cykeldæk. Men det andet, jeg taler om i denne Forbindelse, er disse sociale Foranstaltninger i Roemarkerne, hvorom vi har stillet Ændringsforslag. I og for sig er det vistnok saaledes i Henhold til Maribo-Overenskomsten, at Arbejds- og Læskure og den Slags i Roemarkerne skal indrettes af Arbejdsgiverne, men det er sket i meget, meget ringe Omfang. Det er et meget alvorligt Spørgsmaal, og hvis der bliver gjort noget i den Retning, vil Arbejdet blive, ja, jeg fristes til at sige: ikke saa afskrækkende, som det ellers kan være for dem, der skal have Børnene med derud, og derfor mener vi, at der skal gøres noget meget hurtigt.

Vi har rejst dette Spørgsmaal i Form af et Ændringsforslag, hvori vi siger, at der af Sukkerfondens Midler skal stilles indtil 1 Mill. Kr. til Handelsministerens Raadighed til i Samraad med Landbrugsministeren og Arbejds- og Socialministeren at sørge for, at saadanne Foranstaltninger bliver udført, og vi tilføjer i Bemærkningerne, at vi mener ikke, at Staten ene skal bære Udgiften, men at Arbejdsgiverne bør bidrage dertil. Udvalgsflertallet har afvist dette, idet man mener, at det kan klares med en Bemærkning i Betænkningen, og jeg har maattet tage Anstand over for det. Det er